

LIDEN TIDNINGEN

2020-02

Nr:100

NÅGRA ORD FRÅN FRÅN REDAKTIONEN...

Året var 2015 och vi på redaktionen hade precis övertagit LIDENS TIDNING av Tore Löfvenius. Han startade tidningen i oktober 1998. Efter 80 nummer tyckte Tore att det var dags att göra något annat. Han annonserade i sin egen tidning efter någon eller några som var villiga att ta över. Efter moget övervägande antog vi, på nuvarande redaktionen, utmaningen att ge ut vår lokala avis.

För att markera övergången döpte vi om den till LIDENTIDNINGEN. Döm om vår förvåning när vi nu har åstadkommit 20 nummer. Tillsammans blir det 100 utgåvor under 23 år. Det totala antalet tryckta sidor är drygt 3 000. Det blir i inbunden form ett antal tjocka böcker. Att LIDENTIDNINGEN, i dessa tider av tidningsdöd, har lyckats överleva är glädjande. På många orter i Sverige har man inte längre något att läsa med lokal anknytning.

Det är genom våra trogna annonsörers vilja att fortsätta att stödja LIDENTIDNINGEN som det har varit möjligt att ge ut tidningen. Alla medarbetares envisa ideella arbete har också bidragit. Kontakten med läsare och annonsörer och allt vi har fått lära oss av lokal-

historia är det som har fått oss att fortsätta. Än har vi inte några planer på att upphöra med utgivningen!

Detta nummer av vår lokaltidning är verkligen ett jubileumsnummer! Inte bara för att vi firar vårt 100:e nummer utan också för att vi, på vårt sätt, hoppas kunna få bjuda på lite förströelse. Vi vet att det är många som har hörsammat uppmaningarna till social distansering i dessa Coronatider. Kanske kan vi bistå med något annat att tänka på under isoleringen.

Tack till läsare, annonsörer, skribenter, fotografer, tecknare, artikeltipsare, tryckerier, Posten/Postnord och andra hjälpsamma distributörer och medhjälpare för support under alla dessa år. Vår förhoppning är att det ska bli minst lika många nummer till av LIDENTIDNINGEN i framtiden. Hoppas att varken vi på redaktionen eller våra datorer, som vi gör tidningen på, ska drabbas av virus!

Jubileumshälsningar från oss på redaktionen.

Lidentidningen

Järkvissle 204
860 41 Liden
tel 0692-211 01
e-post: lidentidningen@telia.com
Utgivningsbevis: 31 116

Ansvärg utgivare & redaktör:
Anders Högström
Layout: Anders Högström och Eva-Rut Lindberg
Annonser: Eva-Rut Lindberg
Tryckeri: Print 24, EU
Omlagsbild och illustrationer: Lars Gustafsson
Utgivningsområde: Indal, Liden, Holm, Bispgården och Hammarstrand.

Preliminär utgivningsplan för 2020

	Bokning	Material	Utkommer
Nr 3	28/8	7/9	30/9
Nr 4	23/10	2/11	25/11

Vi kan hjälpa till med utformningen av nya annonser, ideella föreningar betalar 300 kr, företag enligt offert.

Kontakta oss per mail Lidentidningen@telia.com eller telefon 0692-211 01 för information om mått och priser.

Växter för hårt klimat. Vi har de bästa för din trädgård!

Ta gärna med eget emballage!

Se vårt sortiment, öppettider och annan info på

bispgardenstradgard.se

Nytt för i år är att du kan ringa in din beställning på 073-064 22 22 för att sedan hämta upp dina växter på vår besöksparkering på Vårstigen 2 i Bispgården.

Dessutom kan du numera även betala med swish! På vår facebook-sida publiceras löpande nyheter om våra växter och vad som händer på trädgården, så följ oss på @bispgardenstradgard.

Och du, fortsätt odla ditt trädgårdsintresse!

Att påta i trädgården är både riskfritt & nyttigt!

En stabil partner i vindkraftsutvecklingen sedan 1990

010-199 88 00 | info@eolusvind.com
www.eolusvind.com

eolus™

NY PASTORS- EXPEDITION FÖR PASTORATET

Nu är den nya pastorsexpeditionen i pastoratet äntligen verklighet. Välkommen in och hälsa på! Ta en titt vad fint det blev!

De nya fräscha ändamålsenliga lokalerna på Anäsvägen 5 A i Kovland har gjort det möjligt för nästan hela personalgruppen att ha arbetsplats tillsammans. Förutom vanliga personalutrymmen finns även samtalsrum och videokonferensrum. Den är sammanbyggd med församlingshemmet i Sättna som innehåller barnlokaler och samlingshall.

Pastorsexpeditionen är gemensam för de fyra församlingarna i pastoratet och administrerar allt vad gäller förrättningar som dop, vigsel, begravning, uthyrning av pastoratets lokaler, gravärenden osv.

Växelnumret är samma som förr: 060-910 09, och hemsidan kan nås på:

svenskakyrkan.se/indalenspastorat

Ewa Spencer

ETT AXPLOCK

ur planeringen, med reservation för eventuella ändringar och för närvarande med restriktionen att det får max vara 50 personer

Midsommarafton Fredag kl 23:00

Sval jazz i midsommarnatten,
Sofia Norling & Daniel Svensson i
Indals kyrka

Vecka 26

Måndag - fredag, kl 9 - 15

Sommarkollo i Holm för barn
årskurs 4-7 i pastoratet

Onsdag 24 juni kl 19.00

Musik i sommarkväll
Lars-Åke Melin i Indals kyrka

Vardagar 6 - 31 juli, kl 11 - 16

Vägkyrka i Lidens gamla kyrka
med bl a guidning, kaffe

Onsdag 5 augusti kl 19.00

Musik i sommarkväll
Eva Näsman och
Kenneth Silveråsen i Indals kyrka

Söndag 16 augusti kl 18.00

Orgelkonsert i Lidens kyrka med
Anne-Lise Lindberg Sjödin

Söndag 20 september kl 16.00

Konsert med Nils Börjegård i
Lidens kyrka

Läs mer på hemsidan

Svenskakyrkan.se/indalenspastorat

Svenska kyrkan
INDALENS PASTORAT

TROLLMÅLARE OCH DEKORATÖR

Rolf Lidberg (1930 – 2005), den kände trollmålaren och botanikern, var i unga år skyltdekoratör hos Lindgrens järnhandel på Storgatan 21 i Sundsvall. Redan som 15 åring (1945) flyttade Rolf ifrån det lilla torpet och föräldrahemmet i Järkvissle. Fridolf Brunzell, ägare till den mycket väletablerade järnhandeln, hade tidigt upptäckt den unga talangen och anställt honom i sin rörelse.

Rolf Lidberg arbetande i unga år på dekorationsavdelningen i Lindgrens järnhandel. Kvinnan är okänd. Foto troligen omkring 1950: fotograf okänd.

Lindgrens järnhandel

Lindgrens järnhandel var Norrlands största i sin bransch. Utanför entrén till butiken stod 2 stora bronslejon, som naturligtvis blev barnens favoriter. Rörelsen hade 3 försäljningsresande i norra Sverige, ett separat lager på annan plats i staden och de stora industrierna som kunder. I hela verksamheten arbetade 30 - 40 personer. På den här tiden hade mycket stora butiker ofta en egen reklam-/dekorationsavdelning med flera anställda. Reklamavdelningen hos

Lindgrens järnhandel, var placerad en trappa upp, och växte snabbt från 3 till 5 personer. Förutom i skyltfönstren gjordes dekorationer inne i butiken i form av skyltar m.m. I butiksfönstren exponerades olika produkter för försäljning. Storgatan är idag en gågata, men tidigare var det den dominerande infarten med livlig buss- och biltrafik från nordvästra Medelpad.

Bert Andersson arbetskollega

I juli 2019 träffade jag Rolf Lidbergs dekorationskollega, Bert Andersson, f. 1936, utanför lokalen på Storgatan där Lindgrens järnhandel hade varit inrymd. Rolf och Bert arbetade tillsammans i några år i början av 1950-talet. Bert berättade att Rolf, som hade fått ett stipendium, skulle resa till Italien på semester i 14 dagar. Han återkom efter 6 månader! Ofta saknades Rolf på arbetet. Han hade andra projekt på gång, men mecenaten eller i modernt

Fridolf Brunzell var tidigt Rolf Lidbergs mecenat (sponsor). Fotodatum och fotograf: okända.

språkbruk sponsorn, Fridolf Brunzell, förlät honom. Rolf var mycket trevlig och enormt omtyckt bland arbetskamraterna. Fridolf Brunzell kom att få mycket stor betydelse för Rolf Lidbergs framgång som konstnär i unga år.

En symbolisk bild över butiksdöden i Sundsvall. I lokalen var tidigare f.d. Lindgrens järnhandel i hörnet Storgatan/Thulegatan inrymd. Foto i juli 2019: Arne Johansson.

Bert Andersson vid entrén till nuvarande Apoteket AB, lokalen är en del av f.d. Lindgrens järnhandel med de 2 mäktiga bronslejonerna. Den tidigare huvudingången till järnhandeln var i hushörnet. Foto i juli 2019: Jan Råbom.

Bert Andersson, arbetskollega med Rolf Lidberg i början av 1950-talet. I bakgrunden fanns tidigare Lindgrens järnaffär i hörnet av Storgatan/Thulegatan i Sundsvall. Foto i juli 2019: Jan Råbom.

Foto: Norrlandsbild

Sundsvalls museum

Notat & tack: Fridol Brunzell var född i Finland 1898 och avled i Sundsvall 1969. Lindgrens järnhandel startades 1852. Brunzell köpte rörelsen 1945. Efter ett storartat 100-årsjubileum på Hotel Knaust drev han verksamheten till 1962. Därefter har flera rörelser huserat i den stora lokalen. Tack till Aina Brunzell för fakta om sin svärfar.

Arne Johansson
Järkvisse

En omisskännlig skyltdesign signerad Rolf Lidberg på Lindgrens järnhandel. Rolfs teckningar var eftertraktade. Fiskedekorationen blev senare stulen. Foto 1950: Norrlandsbild, Sundsvalls museum.

HAMMARSTRANDS BEGRAVNINGSBYRÅ

Vi finns bara några mil bort och
utför alla tjänster i samband
med dödsfallet

All service inför kyrklig
begravning
Borgerlig begravningsofficiant
Transporter
Minnesstunder
Bouppteckningar
Auktionser

Vi har jour dygnet runt
0696-105 08

Per Bergvall & Co

Husåsvägen 14

**Medicinsk fotvård
Fotvårdsprodukter**

Jag finns också i
Bispgården och Kälarne

Helena 070-610 64 37

Café
Öppet alla dagar i veckan

Dagens lunch
Minst två rätter inklusive
kaffe och pajbuffé

Bed & Breakfast
och flera typer av boende för
turister och företag i
Bispgården, Holmstagården i Utanede,
Boda, Järkvissle och Lagfors

Stort Loppis

Vi klipper gräs

Vi köper in dödsbon
flyttbon samt hela fastigheter
med eller utan innehåll

Vi fixar rot/rut

Tel: 070 - 214 49 52, www.tessanisillre.se, [facebook/Tessan i Sillre](https://www.facebook.com/Tessan%20i%20Sillre)

Hälsocentralen Liden önskar en glad sommar!

- Under sommaren håller hälsocentralen öppet precis som vanligt med provtagning, sköterskemottagning, fysioterapeut och läkare.
- Förnya gärna dina recept innan sommaren.
- Var även ute i god tid om ditt recept tar slut under sommaren.
- Alla besök förbokas på 0692-43920 precis som vanligt.
- Ta kontakt i god tid om du behöver ny bedömning för sjukskrivning/sjukintyg.
- Öppettider 08:00 – 16:30
- Nu erbjuder vi även digitala videobesök om har svårt att ta dig hit, läs mer på 1177.se

Vi alla här på Hälsocentralen Liden önskar er en varm och härlig sommar!

FRÅN THAILAND TILL UTANEDE

– Jag föddes i maj 1990 i Östersund, brukar Zack börja berättelsen om sig själv. Detta inte i fysisk mening, eftersom han kom från sitt födelseland Thailand när han var 15 år.

Restaurang i Utanede

Nu har Zack, eller Lertsak Nauldee som han heter, rotat sig i Norrland och driver sedan 2018 restaurangen Terrassen vid Thailändska paviljongen i Utanede. Där serverar han och hans personal thailändsk mat, vanligtvis en enkel men vällagad buffé till lunch men också à la carte. Denna sommar blir lite annorlunda då ju alla matställen måste ha bordsservering. Sedan tio år tillbaka driver han också restaurang BKK-kitchen i Vemdalen, i samma hus som Högfjällshotellet, så efter en tur på skidor i backen kan man enligt Vemdalens hemsida besöka en ”Äkta, mysig och personlig Thailändsk krog som serverar både luncher och middagar”.

Fem år i Stockholm

Under fem år bodde Zack i Stockholm där han gick på en film- och fotoskola och diskade på restaurang. Han längtade dock tillbaka till Östersund och flyttade så åter till ”födelsestaden” när barnen började komma. Han har nu tre till antalet. Under sex år jobbade Zack på hotell Scandic och sju på Coop forum. Där tipsade hans chef om att det inte fanns någon thaimat i Vemdalen och Zack beslutade sig för att öppna restaurang på den kända skidorten. Eftersom det är lågsäsong under sommaren fann Zack det lämpligt att slå igen portarna till restaurangen i Vemdalen för att åter vara på plats under höst och vinter. Vad passade väl då inte bättre än att arrendera Terrassen i Utanede över sommarmånaderna. Arrendet går ut 2021 och nu i Coronatider är han förstörd orolig över om kunderna kommer att hitta dit.

– Men jag ska kriga på, säger Zack.

Paltbröd med fläsk

På frågan om vilket som är hans favoriträtt fick vi det lite förvånande svaret ”paltbröd och fläsk”. Detta serveras dock inte i Utanede.

Text och foto: Eva-Rut Lindberg

Insamlingsstiftelsen

LIDENS BLOMSTERFOND

Ring 070 - 655 94 93
för information

Handelsbanken Liden
Clearingnr 6344
Kontonr 372 621 791

Din gåva ger glädje i Liden

När kantinerna är tomma är det dags för disk!

VI HITTAR SPECIAL-SORTIMENT I DIN SKOG!

Bäste Skogsägare, planerar du att avverka?

Vi förädlar din skog och skapar mervärden genom att ta ut specialsortiment! Just nu stort behov av slutavverkningar av gran för uttag av svarvtimmer. Dessa bestånd kan även innehålla fina kraftledningsstolpar av tall, 16-23 meter med högt pris

Specialsortiment vi tar ut:

Tall

Kraftledningsstolpar
Stamblock
Grovtimmer
Octostolp (av massaved)

Gran

Svarvtimmer
Stegslan

Löv

Björksågskubb

Kontakta mig så kommer jag och tittar över vilka specialsortiment som finns i din skog, samt berättar vilka tjänster som vi kan erbjuda dig med utgångspunkt från dina önskemål.

Stefan Maina 0696-68 11 49
stefan.maina@rundvirkeskog.se

Rundvirke Skog

www.rundvirkeskog.se

Gymnastik i hemmet anno 1911

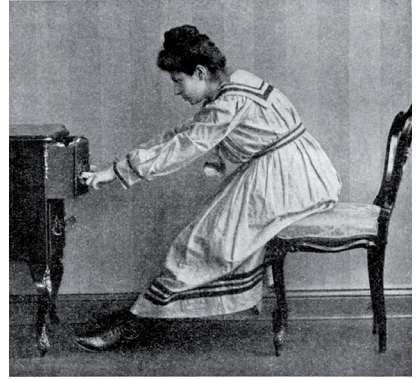
1 Häng- och häv-rörelse

Vad hängövningar angår, så kan man t ex medelst ett par tunga strykjärn förmå dörren att stå stilla, då den öppnats, varpå gossen eller flickan hänger sig med händerna på den övre dörrkanten. Härvid sträcks ryggen och dess muskler på samma sätt som detta eljest sker med tillhjälp av gymnastiksalarnas apparelj.

2 Bål- och bensträckning

Övningar mellan ”säng och vägg” äro icke att förakta och tillgå på sådant sätt, att man sträcker sig framför en sänggavel mellan denna och väggen, förutsatt att avståndet mellan gaveln och väggen icke är för stort. Man böjer sig därpå framåt och sänker sig långsamt ned mot sänggaveln, som fattas med båda händerna. Därpå reser man sig lika långsamt och böjer sig bakåt till dess att man med flata handen berör väggen, och härmed fort-sättes 20 till 30 gånger, men alltså jämt med fötterna stående på samma ställe.

3 Armsträckning med motstånd

Armsträckningsrörelser kunna utföras på sådant sätt, att man tynger byrålådan med något tungt föremål t ex ett par böcker. På lämpligt avstånd från lådan slår sig därpå gymnasten ned på en stol, tager fast spjårn med fötterna mot golvet och drager därpå med båda händerna samtidigt i lådan, för att därpå åter långsamt skjuta in densamma. Detta upprepas lungt och likformigt trettio gånger å rad och motsvarar till sin verkan rodden.

Vill du prenumerera på
Lidentidningen?

Sätt då in årskostnaden 200 kr på plusgiro 195 35 99-6. Uppge namn och adress så kommer tidningen med posten.

Tempo

Måndag–fredag 10–19.
Lördag 10–17.
Söndag 11–16.

postnord

DHL

DB SCHENKER

SVENSKA SPEL

DIN GODA GRANNE • VI FINNS I INDALS CENTRUM

Ansiktsmassage i sex steg anno 1911

Ansiktsmassage avser att stärka huden och utjämna dess rynkor och lätt låter utföra sig. Innan masseringen börjas, bör ansiktshuden lätt ingnidas med något fett, cold cream, vaselin, som gör huden smidig och icke berövar densamma någon fuktighet, såsom glycerin och lanolin göra. Var och en av dessa övningar skall i början göras 10-12 gånger och sedermera 20-30 gånger, bäst morgon och afton, sedan man tvättat sig.

1 Pannmassage

Början göres med pannan. Man sätter båda händerna mitt på pannan, skjuter den högra handen lätt åt vänster, den vänstra handen samtidigt åt höger och upprepar detta flera gånger.

2 Näsans massage

Näsans massage utföres med båda pek-fingrarna, börjar vid näsroten och sträcker sig ned till näsvingarna och på sidorna till kinderna.

3 Massering av kinder och ögonparti

Stora fiender till kvinnlig skönhet äro rynkorna kring tinnigarna och under ögonen. Man bekämpar dessa rynkor genom att försiktigt massera huden under ögonen med lång- och ringfingret och därpå vågrätt stryka handen mot tinningarna.

4 Knådning av ögonlocken

Ögonlocken meddelas nytt liv genom att vid slutna ögon saktas knådas och tryckas.

5 Hur en slapp hud stärkes

De skarpa vecken kring munnen och näsvinkeln bekämpas genom att stryka huden och förena detta med läppmassage, som bestå däri, att man sätter båda pek-fingren mitt på läppen och med lätt tryck för den ut över mun-vinkeln till kindens mitt. Kinderna masseras genom att strykas först från mungipan upp till kindknotorna, men aldrig tillbaka, och därpå från hakan tvärs över till örat och småningom allt högre från näsvingarna upp till tinningen.

6 Slät panna

Ovanan att vid alla möjliga tillfällen rynka pannan kvarlämnar till slut sina spår i rynkor, som icke mera vilja gå ut. I detta syfte bör pannhuden spännas. Därtill tagas två 1 centimeter breda remsor vanligt kautschukshäftplåster, som man, sedan pannan ingnidits med fett och med fingerspetsarna strukits fullkomligt slät, klibbar fast över de värsta fårorna. Denna spänning av pannhuden upprepas minst tre gånger i veckan, och plåstret får kvarligga hela natten - eller om man icke kan uthärda detta - åtminstone några timmar. Därpå tvättar man pannan med eau de cologne, ingnider den lätt med fett och borttager det överflödiga fettet genom lätt tryckning med en mjuk handduk.

Maud Herkules

MIDSOMMAR I DACKE MED KVASTDANS PÅ 1950-TALET

Försommarkvällen var ljum och skön på Fläsians klippor när min pojkvän Bengt frågade hur jag skulle fira midsommarhelgen. Han skulle själv åka hem till Liden och frågade om jag ville följa med honom till byn Dacke och då också få träffa hans mamma, hans systrar och deras familjer. Jag som snart skulle fylla 17 år, var mycket tveksam. Skulle jag bli godkänd och var jag inte lite väl ung för att "bli insyltad med släkten", som en av mina kompisar brukade säga. Men då jag inte kunde

tänka mig att fira midsommar utan Bengt och då jag visste att jag var välkommen, så åkte vi upp med Liden-bussen på midsommarafton och blev vänligt mottagen av hans mamma. Jag hade njutit av den vackra grönskande naturen som skyttat förbi genom bussfönstret, sett små byar, stora bondgårdar och Indalsälvens blå vatten och var redan förälskad i bygden. Samtidigt kände jag mig osäker i min nya situation och var rädd att göra bort mig, så att Bengt skulle få skämmas för sitt val av flickvän.

Midsommaraftonen blev en prövning som jag aldrig skulle glömma

Nära vägen som gick genom byn fanns en stor loge där det skulle vara dans på kvällen och naturligtvis gick vi dit för att ta oss en svängom. Dansen var i full gång när vi blandade oss med de andra på dansgolvet. Där var inte bara Dackebor, utan även midsommarfirare från andra närliggande byar som Klärke, Sillre, Dackebränna med flera orter. Jag kände ingen och Bengt som länge varit borta från byn på grund av studier och jobb, kände inte heller många. Han var en ung ton-

Vacker utsikt över Indalsälvens dalgång

Midsommarnattens mystik och romantik, fick mitt unga hjärta att klappa extra fort och jag ville fortsätta att njuta av den vackra naturen med utsikt från det närmaste berget. Bengt som inte hade samma lust att klättra i berg, hade andra förslag. Men ändå kom vi till sist upp på berget och visst var utsikten vacker. Trötta och svettiga, omgivna av blodsugna myggor som verkade gilla oss, sökte vi och fann en stor sten att sitta på.

Romantiskt var det att sitta omslingrade på en sten i den ljusa midsommarnatten, men jag började ångra min befängda idé att bestiga ett berg och att gå på okända stigar. Speciellt då jag hade klätt mig för dans, med halvhöga klackar på pumpsen och nyinköpta nylonstrumpor, som nu hade rispats sönder av kvistar och vassa stenar. Vi kom ändå tillbaka ner på landsvägen och till det stora huset som kallades Hammar'n, där Bengts mamma hade tillgång till ett rum och kök. Snart skulle våra trötta ben få vila. Bengt tog fram nyckeln under mattan på bron och låste upp dörren. Där innanför i kökssoffan låg hans mamma och sov. Vi smög tyst förbi henne in i kammaren och till sängen hon bäddat åt oss. Innan vi hunnit klä av oss hörde vi hennes röst genom den stängda dörren: "Det finns mat i skafferi om ni är hungriga". Så slutade mitt första möte med Liden, men det skulle bli många fler under de mer än 60 år som sedan följde. Någon kvastdans blev det däremot aldrig mer.

Inger Söderberg

årspojke när han flyttade från byn, nu var en 20-årig ung man, men med samma lockiga frisyr som på skoltiden och att han blev en eftertraktad danskavaljer, det skulle jag snart få erfara. Någon av de dansande på logen hade föreslagit att det skulle dansas kvastdans. Jag som då nästan inte dansat vanlig dans, viste inte vad detta var. Jo, vi skulle få stjäla en danspartner på golvet och som ersättning ge kvasten istället. Jag dansade med Bengt, men naturligtvis inte länge förrän en kvinna stack kvasten i min hand och dansade vidare med honom. Desperat, kastade jag mig i famnen på närmaste man och gav ifrån mig kvasten till hans partner. Och vad som sen hände har jag aldrig glömt. Den långe mannen som jag bedömde vara i 50-års åldern, höll mig framför sig i ett stadigt grepp och sa: "Men så trevligt, vi som inte ens har presenterat oss än." Jag tänkte att nu har jag gjort bort mig i alla fall. När dansen var slut, tackade jag artig och tog sedan med mig Bengt ut från logen. Mannen jag dansat med var ingen Lidenbo utan en stockholmare, som på sin semester var på besök hos en familj som bodde nära skolan i Dacke, fick jag senare veta.

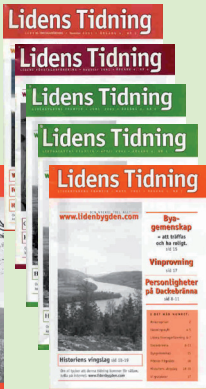
1998

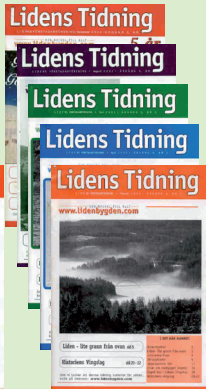
1999

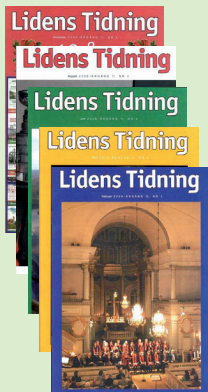
2000

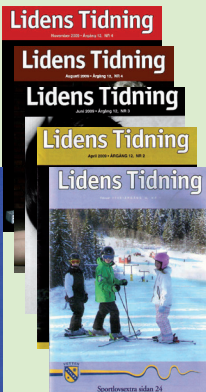
2001

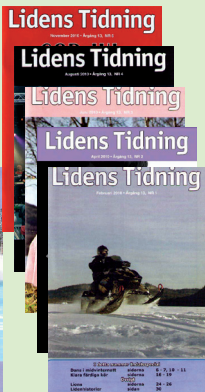
2002

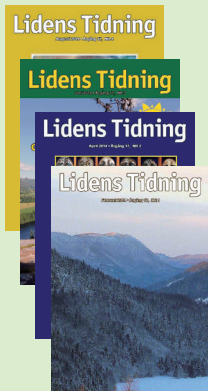
2008

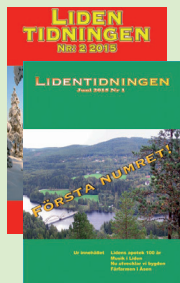
2009

2010

2014

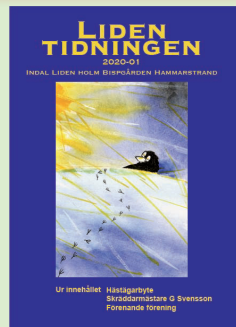

2015

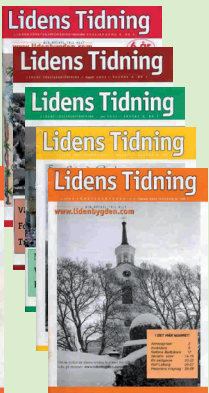

2016

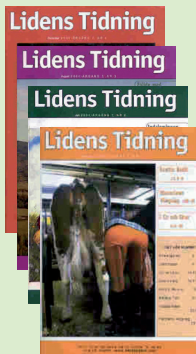
100
Första numret av Lidens
1998. I augusti 2014 la
Det blev 80 utgåvor
Första numret av Lident
2015. T.o.m. juni 2020
och 61
Således har vår lokala
100 gånger under nästan
en hyllmeter br
Artiklar ur Lidens Tidn
från www.lid
Det går också att ko

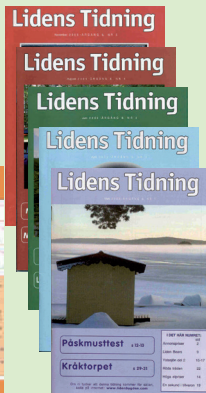

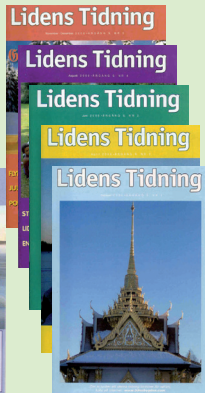
2003

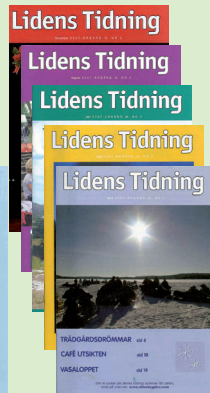
2004

2005

2006

2007

kommer!

Liden Tidning gavs ut i oktober
och 2416 sidor totalt.

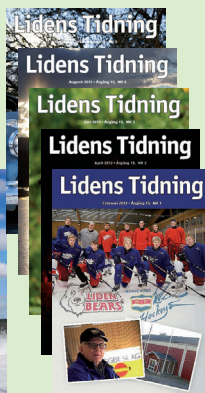
Liden Tidningen gavs ut i mars
och har det blivit 20 utgåvor
och 16 sidor.

Liden Tidning kommit ut
i 23 år och upptar nästan
redvid varandra!

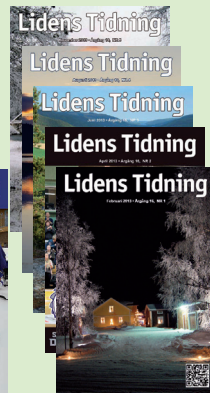
Liden Tidning finns att ladda hem
på lidentidning.se.
Kontakta redaktionen.

2011

2012

2013

2017

2018

2019

LÄRARE I 45 ÅR I LIDENS SKOLA

Kerstin Kolbäck, boende i Skopa nere vid Indalsälven i Liden, pensioneras till sommaren 2020 efter 45 (!) år som lärare i Lidens skola. Kerstin är Vattenfall-rallarbarn född 1950 i Kilforsens sjukstuga. Familjen flyttade flitigt runt bland kraftverksbyggen i Västerbotten under hennes unga år.

Kerstin studerade i Umeå till textillärare 1970 - 74. Hon fick ett vikariat i Strömsund och ett i Herrskog. På hösten 1975 erhöll Kerstin en fast tjänst som textillärare i Liden. Och här har hon stannat till denna dag!

Att komma från Umeå till Liden var ju en omställning. Familjen flyttade in hos "Bagar-Hansson i nedervåningen", där caféet en gång varit. Svea Jonsson, alias "Svea på Pang-et", pratar än idag om när den nya lärarinnan kom till byn och cyklade till skolan. "Lill-jäntan", som hon fortfarande säger. I Umeå cyklade Kerstin varje dag i 4 år, men här visade det sig inte vara så lätt. Det fick räcka med byvägen. Familjen rotade sig i Liden och snart växte barnaskaran: Frida, Erik och Nils.

Kerstin Kolbäck i maj 2020 utanför Lidens skola. Till vänster på övre våningen är den ljusa textilslöjdsalen inrymd. Foto: Arne Johansson.

Textillärare i Liden

Första läsåret undervisade hon i textilslöjd på fyra skolor: Liden (årskurs 3 - 9), Anundgård, Järkvissle och Stige/Indal (årskurserna 3 - 6). Kerstin arbetade heltid. Övningslärare hade mer undervisningstid än övriga lärare. De mindre skolorna var inte så väl utrustade som Liden, så hon fick ta med tyger och annat material till undervisningen. Klasserna bestod av 16 elever, men en klass på Stige skola var 23 elever! Nyutbildad, ung, nyinflyttad, dåligt utrustade salar och gamla inte fungerande symaskiner var en riktig utmaning de första åren.

Denna gobeläng, vävd av Kerstin Kolbäck, är upphängd på väggen utanför textilslöjdsalen i Lidens skola. Tekniken är så kallad Rosengång. Foto: Arne Johansson.

Kerstin Kolbäck, fotad några år efter starten i Liden 1975. Foto: Åke Strid (Kerstins far).

Personal i Lidens skola läsåret 2001 – 02. Bakre raden: fr. v. Eva Fahlberg, Kristina Nyberg, Yvonne Westin, Vivian Sjödin, Birgitta Söderkvist och Kerstin Kolbäck. Främre raden: fr. v. Kjell Linde, Gunnar Byström, Per-Göran Berglund och Mats Sollén. Foto: Skolkatalogen.

Eleverna lärde sig att sy på maskin. Symaskin-skörkortet i årkurs 3 var viktigt för eleverna. De broderade, stickade, virkade och nålfiltade med mera. Noggrannhet var ledstjärnan. Eleverna fick inte ta hem slarvigt utförda arbeten. När det gällde slöjdundervisningen så var vävning viktigt för Kerstin. Eleverna tyckte också om att väva. Det finns fortfarande fyra vävstolar i Liden, två i Stige och en på Vallén. Under sent 1970-tal och under 1980-talet arrangerade Kerstin vävkurser och sykurser på kvällstid, för både vuxna och barn. Växtfärgningskurserna blev mycket populära.

Även ”matte” lärare

Eleverna i Järkvissle och Anundgårds skolor blev, efter nedläggningarna flyttade till Liden. Under 1980-talet minskade elevunderlaget kraftigt och det blev för lite undervisningstid i slöjd. Kerstin hade gått Naturvetenskaplig linje på gymnasiet och tyckte om matematik. Hon blev ”mattelärare” och undervisade i ”matte” och slöjd i ca 20 år. Så småningom

valdes ”matten” bort och heltiden fylldes ut med slöjd i Valléns skola (Kovland) och Stige skola (som hon pausat i några år). Med ålderns rätt började Kerstin trappa ned, men

Kerstin Kolbäck i en nostalgisk rundvandring i textilslöjdsalen i Liden efter en 45-årig lärargärning. Foto: Arne Johansson.

det var svårt att hitta en efterträdare i slöjd 5 mil från Sundsvall. Anette Hammarberg har nu tagit på sig rollen som ny textilslöjdlärare i Liden och Stige. I övriga skolor blev det andra lösningar. Nu kunde Kerstin med tillfredsställelse sätta punkt för en 45-årig lärarinsats i Lidens skola.

Lärare för flera generationer i samma familj

Tusentals elever har fått sin första insikt i textilslöjd genom Kerstins försorg.

En elev på Vallens skola berättade att Kerstin hade tidigare haft hennes mormor som elev! Under de 45 åren har cirka 12 rektorer tjänstgjort i Liden, just nu är det en kvinnlig rektor. Det är förmodligen den tredje kvinnliga

Kerstin Kolbäck var klassföreståndare för klass 7 A i Lidens skola läsåret 2006 – 07. Foto: Skolkatalogen

under alla år. Kerstin har jobbat med många träslöjdlärare under åren som gått. Minst 10 träslöjdlärare har passerat! En kvinnlig av alla dessa män!

Arne Johansson, Järkvissle

Pär Hansson
BYGG

- ❑ Nybyggnationer
- ❑ Ombyggnationer
- ❑ Tillbyggnationer

Använd gärna rotavdraget

Pär Hansson, Fullblodsvägen 25, 857 52 Sundsvall, 070-3439750
par@hanssonbygg.se, www.hanssonbygg.se

Liden

Måndag - Fredag 10 - 19

Lördag 10 - 19

Söndag 12 - 19

SOMMARERBJUDANDE
KAFFE MED KAKA 20:-
(gäller juni, juli, augusti)

Vill du ha dina varor packade för avhämtning eller hemleverans, maila din inköpslista till info@lidenslivs.se

Uttagsautomaten finns inne i butiken och är tillgänglig när vi har öppet.

Vi är ombud för

Lidenvägen 94, tel 0692 – 100 26, facebook/Tempo Liden

FRÅN JORD TILL ORD OCH BORD

Ragunda, Sveriges till befolkning näst minsta kommun, bubblar av nybyggarganda! Här finns ett rikt föreningsliv och en massa människor med kunskap och idéer i stugorna. Fors Intresseförening i Bispfors / Bispgården genomför detta år en förstudie som ska mynna ut i hur ett lokalt område kan bli ett roligt utflyktsmål, lärande för elever och studenter, mötesplats för företag med internationella gäster och mycket mera.

Skogsskola blir konferensanläggning

I Bispfors finns lokaler från det år 1997 nedlagda Norra skogsinstitutet. Där utbildades skogstekniker fram till nedläggningen då Mitthögskolan tog över anläggningen och erbjöd utbildningar inom ekologisk produktion, naturmiljö och turism. Studenterna hade då möjlighet att ta med sig hund och häst till skolan och dess internat. Verksamheten avvecklades sommaren 2003 och utbildningen flyttades till Östersund. Sedan dess har anläggningen drivits som Älggårdsbergets hotell och konferensanläggning men står sedan en tid utan verksamhet. Förutom internat med plats för 100-talet elever eller studenter finns här undervisningslokaler, aula, restaurang, potentiellt område för uppförande

av växthus, försöksfält med 50-talet hybridaspår, arboretum, blomsterstigar, trädgårdar samt ett stort laboratorium och "greenbox".

Stor utvecklingspotential

Älggårdsberget har, med andra ord, en stor utvecklingspotential och Fors Intresseförening har därför startat en förstudie som finansieras av Leader3sam. Syftet är att ta reda på hur verksamheter kan utvecklas för att kunna gå vidare till steg 2 för en mer omfattande projektansökan. För tillfället pågår kvalitativa intervjuer med öppna frågor med utvalda målgrupper inom skola, kommun, stora och små företag, skogsföretag och profilnamn inom eko-området. Parallellt pågår samtal med akademier och investerare för att utröna intresset.

Miljöfokus

Den ligger rätt i tiden då huvudfokus är miljö, natur, framtidens odling och mat och allt det som har med hållbarhet att göra. Dessa områden för med sig både "brainstorming" med nya idéer, workshops, nya tankar och kanske till och med forskning. Drömscenariot är att erbjuda verksamheter där man kan uppleva, smaka, vara med och skapa!

Eva-Rut Lindberg

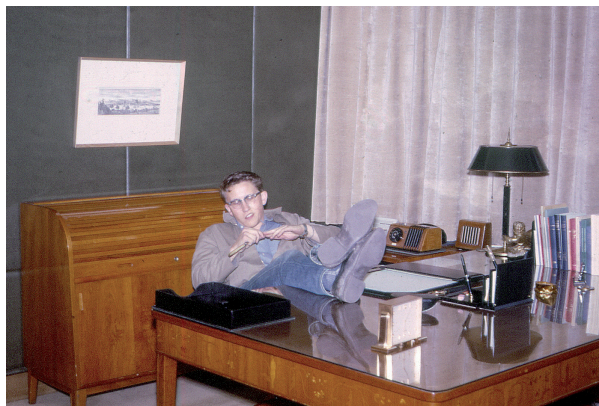

Gun-Marie Persson leder förstudien och arbetar till vardags som projektkoordinator på avdelningen för Livsmedicin, institutionen för folkhälsa och klinisk medicin på Umeå Universitet. På sin fritid engagerar hon sig i frågor kring landsbygdsutveckling och värnar om kommunen hon bor i. Hon har arbetat som anställd VD, egen företagare och ständigt sysslat med att driva utveckling. Förstudien ägs av Fors Intresseförening och är finansierad av leader3sam och jordbruksverket.

Om du har frågor eller vill delta i förstudien kan du kontakta Gun-Marie: tel 070-205 41 98, mail: gm119sweden@gmail.com

”REBELLEN”

”Rebellen” Arne Johansson tog studenten i Stockholm 1964 som 19-åring. Nu skulle han revolutionera världen. Men för ekonomins skull måste han jobba under sommaren som fönsterputsare åt dåvarande ASAB (Allmänna Svenska Städningsaktiebolaget) i Sundsvall. Ett uppdrag bland många var att putsa samtliga fönster på det nybyggda välplacerade huvudkontoret åt SCA (Svenska Cellulosaaktiebolaget), Skepparplatsen 1 vid Selångersån.

”Rebellen” Arne Johansson i VD Eije Mossbergs chefsstol på SCA torsdagen den 30 juli 1964. Foto med självutlösare: Arne Johansson.

På den översta våningen (med egen hiss) fanns bolagets direktion med Verkställande direktören Eije Mossbergs imponerande tjänsterum. Väggarna var beklädda med grön oxhud (!) och fönstren täckta med fastmonterade träjalusier. Mossbergs rum fick bara putsas kvällstid. En parant dam, som var en äldre trojänarinna, skulle hålla ögonen på Arne. Men i ett obehagligt ögonblick kastade sig Arne ner i chefsstolen med fötterna på skrivbordet samtidigt som han nonchalant petade naglarna med brevsprättaren i guld. Han hade på något ögonblick monterat upp ett stativ med kamera, och fotograferade med så kallad självutlösning. Den upproriska bilden i Eije Mossbergs tjänsterum var ett faktum. Lägg särskilt märke till Arnes lätt uppdragna vänstra överläpp, precis som Elvis Presley gjorde i unga år. Det var tufft!

Eije Mossberg (1908 - 1997) var en känd svensk företagsledare, ämbetsman (statsråd) och politiker (s). Mossberg var direktör i SCA 1957 och VD där 1960 – 1972. Arne Johanssons ”rebelliska” taktik avtog med tiden och han blev chef för stadsplaneringen i en del av Stockholm och senare VD och koncernchef för dåvarande Postfastigheter AB i Sverige. Men framförallt blev han,

efter flytten till Järkvissle, en flitig medarbetare i Lidens Tidning och Lidentidningen under 20 år!

Eva-Rut Lindberg & Anders Högström

KÖTT • SKINN • CHARK

• HÄLLA GÅRD •

WWW.HÄLLAGÅRD.SE

**Din lokala
lammleverantör**

**Besök gärna vår
gårdsbutik i Åsen**

**Jeanette & Thomas
Eriksson**

070-551 67 52

Din lokala bank

Här finns vi, redo att hjälpa dig med allt som rör din ekonomi. Kontoret i Liden är öppet tisdagar kl 11–14, med sommaruppehåll 23 juni–18 augusti. Vårt kontor i Timrå är öppet hela sommaren.

Välkommen!

Erik Martinsson
Kontorschef

Erika Åström
Rådgivare Skog och lantbruk

Christina Hjelström
Företagsrådgivare

Patrik Olofsson
Rådgivare

Jeanette Forslund
Rådgivare

Viktor Stenström
Rådgivare

LHS Maskiner AB

PROFFS PÅ PARK & MARK

Vi ser till att Ni blir nöjd med Er investering

LHS Maskiner firar 30 år under hela 2020. Vi är både glada och stolta över att ha varit med en så lång tid i denna trevlig bransch. Idag har vi ett brett och noggrant utvalt sortiment av maskiner och redskap för lantbruk, entreprenad och grönyta.

Försäljning, reservdelar, service, reparationer
Sundsvall: 060-57 72 20 – Östersund: 063-660 72 20
info@lhsmaskiner.se, www.lhsmaskiner.se

Utnyttja ROT-avdraget!

MARKARBETEN

- dränering
- planering
- vatten och avlopp
- trädgårdsunderhåll

VÅGUNDERHÅLL

- hyvling
- dammbindning
- kantskärning
- dikning
- trumbyten
- grusning

H. Norling
Maskin AB • Tel. 070-627 31 64
www.norlingmaskin.se

K. NORLING
MARK & TRANSPORT AB
070-342 77 15

NÄR MAN TANKADE HOS EN EINAR I SILLRE

Vid tolv års ålder hade jag fått smak på mopedåkning, och hade mina första mopedturer på Martin Ulins gamla Monarped i Klärke. Det fanns inget lyse på den men den gick att åka på ändå i mörkret. Gatlyse fanns inte heller på den tiden utan det ljus som fanns kom från gårdlamporna i byn.

Jag hade turen att bo granne med morbror Nils Bredin och där fanns min räddning när jag skulle åka på mina turer till Vallsjön samt att man satt och åkte på lägdorna uppe i Elvströms i Dacke under slottern.

En dag kom mjölk bilen från Sundsvall och lastade av en moped, det var min kusin Stig som fixat en moped till mig som jag kunde åka på.

Jag var lite harig att färdas på vägen och rädd att polis Lindström skulle komma och ta mig i örat.

Det blev mest att man färdades efter älven där en väg från Dacke var bruten ända upp till Sillre såg efter älvregleringen.

När jag fyllde femton år fick jag köpa en moped av Fred Öqvist son Tommy. En Crecent Sport och då var man mallig.

Men moppen behövde bensin och någon uppsjö av pengar fanns ju inte.

Man åkte ju upp till Sillre till en Einar och tankade för några kronor. Einar hade väldigt svårt att gå och kom efter en stund ut med käppen i handen efter att man tryckt på knappen vid kioskfönstret och blandade till oljeblandat i en speciell omrörare sedan fyllde han i ett enlitersmått å hällde sedan i tanken. Många gånger tänkte man, allt detta besvär! För Einar hade så svårt att röra sig och detta bara för att få sälja några liter.

Detta var då, på 60 talet. Bensinen kostade 98 öre litern och ändå klagade ingen på förtjäns ten. I dag får du betala 15 kr litern och ändå klarar inte mackägarna sina kostnader utan tjänar mest på annat. Som korb och lösgodis.

Fred Öqvist ja! Vad gäller denna hjälpsamma verktadsägare får jag återkomma med en helt annan historia vid ett senare tillfälle då han visade sin hjälpsamhet i krisens timma.

Text: Anders Backlund
Illustration: Anders Högström

Behöver du hjälp med fastigheten eller trädgården?

JELA ALLSERVICE
hjälper dig med trädgårdsskötsel,
däckbyte och småreparationer

SPAR ANNONSEN!

Du kan behöva vår hjälp förr än du tror!

Kontakta Jonas Jerrefalk 076-828 19 31
Vi har F-skattsedel och ordnar med ROT och RUT

Patrik Sandberg
virkesköpare Liden
tel 0692-220 02

sca.com/skog

Fråga mig om ditt gallringsbehov

Ingen känner din skog som du. Men om du vill få tips på vilka åtgärder som kan öka lönsamheten så finns vi här för dig.

Kontakta oss för att höra mer om skogliga tjänster som kan öka värdet på din skogsfastighet. Din lokala virkesköpare hittar du alltid på sca.com/skog eller i Skogsvinge.

För nästa generations papper & mammor

Och framtidens trappor och pappor för den delen. Norrskog och Norra Skogsägarna har gått samman till en starkare och tydligare aktör på skogens och de norrländska skogsägarnas sida. Nu heter vi Norra Skog och är 27 000 medlemmar som drivs av samma sak. Att utveckla värdet av livet och råvaran i norrländska skogar – idag och i generationer framåt.

norraskog.se

**norra
skog**

Järkvissle Ekogård

Vi har ekologiskt jordbruk med naturbete och är kravgodkända

Bra för korna - bra för klimatet!

Du kan beställa ungnöt styckat och klart: halv, kvart, åttodel

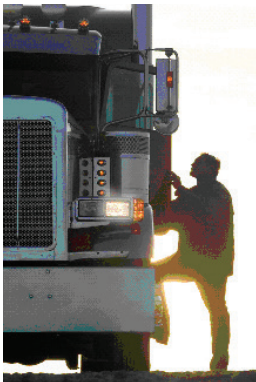
Örjan Rudin och Pia Nägele
Järkvissle 213, 855 99 Liden
070 - 534 93 83
orjan.rudin@jarkvissle.se

P L B Bygg AB

Kontakta oss för lediga lägenhet eller lokaler

060-15 90 40, 070-310 55 12
Peter@plb.se

YTTARBOMS

TRAFIK AB

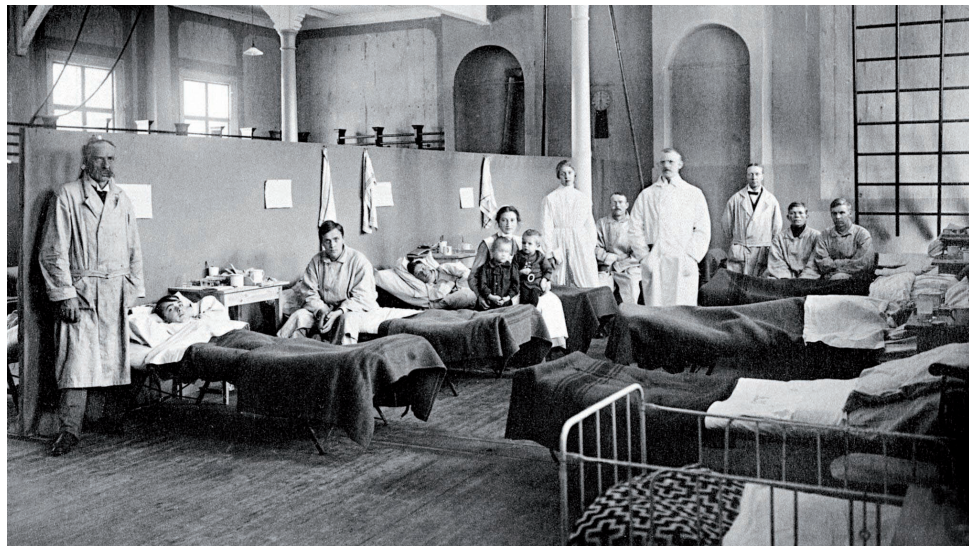
070-666 74 91

060-928 28

- Lastväxlare
- Maskintransporter
- Kranbilar
- Containeruthyrning

FRÅN SPANSKA SJUKAN TILL CORONA

Sverige var vid förra sekelskiftet ett fattigt land och bostadsstandarden var, jämte Finland, den sämsta i Europa med ofattbar trångboddhet och usla sanitära förhållanden. Så var det också i regementsstaden Östersund där klyftan mellan fattiga och rika var mycket stor men detta förändrades i och med att Spanska sjukan nådde Sverige.

Provisoriskt sjukhus i Östersunds gamla skola. Fotot taget 1918-19. Jamtli samlingar

Spanska sjukan

Spanska sjukan härjade över hela världen mellan åren 1918 och 1920, endast Australien var förskonat. I pandemin uppskattas mellan 50 och 100 miljoner ha avlidit vilket ska jämföras med de 17 miljoner som stupade i Första världskriget som just tagit slut. Enligt beräkningar kan uppemot 500 miljoner varit infekterade vilket motsvarade en tredjedel av jordens dåvarande befolkning. Spanska sjukan hade sitt ursprung i en militärförläggning i Kansas och spreds i Europas skyttegravar genom de amerikanska militärer som skulle undsätta de allierade på västfronten. I de krigsdrabbade Frankrike, Tyskland och Italien styrdes pressen hårt av censuren och tidningarna förbjöds att skriva om epidemin

för att inte demoralisera den egna befolkningen. Spanien var inte indraget i kriget och då pressen rapporterade om alla som insjuknat där och avlidit, medförde det att övriga Europa fick intrycket att sjukdomen kom från Spanien.

Från fattigdom till välfärd

Sveriges gränser, i likhet med andra länders, har ändrats många gånger och var som störst 1658. Redan under 1100-talet tillhörde delar av Finland Sverige vilket också är förklaringen till att Stockholm ligger där det ligger, mitt i det dåvarande konungariket Sverige. Det är också förklaringen till att Västernorrland och Västerbotten ligger i Norrlands östra del.

1658 hade landet sin största utbredning och förutom dagens gränser inkluderades då större delen av Finland och länderna kring Finska viken, Estland och Lettland, Trondheims län samt områden i norra Tyskland. Kung Karl XII tillträdde kungastolen år 1697 under Sveriges stormaktstid som medförde ett uppsving i den svenska ekonomin. Från år 1600 till år 1700 nästan fördubblades levnadsstandarden mätt i BNP per capita men de många krigen tog hårt på stadskassan, BNP sjönk och det skulle dröja ända till 1870-talet innan BNP var ikapp nivån vid år 1700.

Östersund – spanska sjukans huvudstad i Sverige

I Norrland gick pandemin hårdast fram och värst drabbat var Jämtland. I Östersund hade lika många människor dött i september 1918 under fem veckor som normalt dog i staden under ett helt år. Skälen till att staden drabbades så hårt var goda järnvägsförbindelser, klen befolkning som levde under knappa omständigheter och regementet som hade höjd beredskap på grund av det rådande kriget i Europa. Mellan åren 1914 och 1918 ökade garnisonsstadens befolkning från 9 000 till 13 000.

Demokratisk sjukdom

Spanska sjukan slog lika hårt mot alla klasser och dödligheten var störst i åldersgruppen 20 – 40 år. Bankdirektör Carl Lignell begärde medicinsk personal till Östersund där han också ordnade så att gamla läroverket, den byggnad som idag inrymer Östersunds turistbyrå, uppläts som epidemisjukhus. Frukantvärda berättelse nådde nu allmänheten och olika hjälpaktioner startades. På Östersunds-Postens redaktion arrangerades en hjälpbyrå och där pågick under flera månader insamling av linnen, lakan, underkläder och livsmedel. I mars i år skriver Stefan Nolevik i artikeln Spanska sjukan gjorde jämtarna mer jämlika

i ÖP: ”Med spanska sjukan hade stadens styrande nu också fått upp ögonen för lidandet i staden. Nu uppträcktes trångboddhet, nöd och fattigdom i en dignitet man inte trott vara möjlig. Alla hjälptes åt, hög som låg, och alla gjorde vad som krävdes för att underlätta för stadens alla sjuka.” Vi får också veta att tidningen dagligen skrev senaste nytt under vinjetten ”Spanska sjukans framfart”. Så sker också idag fast vi har nu andra medier.

Radion direktsänder Folkhälsomyndighetens presskonferens om corona och covid19 varje dag och på SVT kan vi också se den dagliga presskonferensen.

Spanska sjukan skapade den svenska välfärden

I den engelska tidningen the Guardian framlägger journalisten Brian Melican tesen att spanska sjukan hjälpte Sverige att skapa den moderna välfärdsstaten och att Östersund var startpunkten. Stefan Nolevik förklarar: När staden var som värst drabbad av farsoten och man från myndigheternas sida inte klarade av situationen, skred andra till verket. Människor med alla tänkbara politiska övertygelser och positioner i livet började samarbeta i en stad som annars präglats av det tidiga industriella klassamhället.”

The Guardians och Stefan Nolviks artiklar avslutas med orden: ”100 år senare är staden, en gång oförmögen att utbilda eller ens föda sin egen ungdom, en av världens rikaste och mest jämställda.”.

Bättre rustade idag

Fattigdomen på grund av alla krigen med alla umbäranden för befolkningen bidrog till att Spanska sjukan fick en sådan snabb spridning. Även om många insjuknar i Coronaviruset, det som också kallas Covid 19, är vi i dessa tider bättre rustade.

Text: Eva-Rut Lindberg

- **Grävning för grunder**
- **Vatten och avlopp**
- **Dränering**
- **Snöröjning och sandning**
- **Klippning vägar**
- **Matjordsförsäljning**

Niclas 073-044 79 42

Lasse 070-647 15 07